

Rezumat

Pe parcursul anilor 2015–2018, colaboratorii științifici ai Centrului de Etnologie au fost antrenați în cercetări inter și pluridisciplinare, fundamentale în cadrul Proiectului „Valorificarea pluridimensională a patrimoniului etnocultural ca factor al armonizării și dezvoltării societății Republicii Moldova”. *Scopurile și sarcinile principale* ale proiectului includ: investigarea, recuperarea și valorificarea patrimoniului etnocultural național al RM; determinarea elementelor generale și specifice ale culturii tradiționale a comunităților etnice din RM; identificarea căilor de transmitere a complexe și variatei experiențe cultural-istorice de adaptabilitate etnică; examinarea problemelor de salvagardare a patrimoniului cultural ca una din condițiile principale ale dezvoltării armonioase a societății; cercetarea culturii etnice ca sistem de forme adaptabile ce permit perceperea și implementarea inovațiilor; prevederea impactului asupra conștiinței sociale și rezultatelor cercetării în sfera salvagărdării patrimoniului etnocultural al RM. *Metodologia utilizată*: pentru realizarea proiectului s-a procedat la realizarea unei metodologii de monitorizare, care a vizat atât partea cantitativă, (întâlnirile trimestriale a echipei de implementare a proiectului; realizarea de rapoarte trimestriale și anuale cu privire la progresul înregistrat în proiect; identificarea problemelor și managementul neregulilor; monitorizarea continuă a rezultatelor obținute și a încadrării în timp; auditul intern al activităților și cheltuielilor; evaluarea rezultatelor proiectului) dar și partea calitativă (alegerea unor metode și tehnici optime de cercetare științifică: metoda structural-funcțională, istorică, comparativă, analiza și sinteza, inducția și deducția, cercetarea de teren, observația directă, ancheta prin tehnica interviului de opinie etc.), modul în care au fost realizați indicatorii de performanță și diseminate rezultatele etc. Rezultatele investigațiilor realizate au relevat nivelul de păstrare, dezvoltare și exprimare a identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a populației majoritare, precum și a minorităților etnice conlocuitoare, fiind prezentate la foruri științifice internaționale sau naționale, publicate în monografii, reviste științifice și în culegeri tematice. În acest fel, ele au contribuit semnificativ la formarea și educarea conștiinței și conduitei patriotice, identității etnice, conștiinței naționale și sentimentului apartenenței naționale, și nu în ultimul rând, la analiza constructivă a mecanismelor de valorificare a patrimoniului etnografic în instituțiile de învățământ. Subiectele de cercetare propuse de echipa de lucru se regăsesc în tendințele și strategiile actuale de dezvoltare a culturii și salvagardare a patrimoniului cultural și vin cu soluții reale în vederea managementului eficient a bunurilor culturale și elementelor patrimoniale. Cercetătorii au prezentat idei și concepții noi cu referire la impactul revalorificării patrimoniului etnologic asupra conștiinței etnice; au subliniat rolul unor elemente culturale în definiția identitară. Unele din lucrările cercetătorilor au prezentat demersuri antropologice referitoare la cunoștințele și practicile tradiționale de vindecare, cuplul antinomic sănătate/ boală în orizontul

mental tradițional, rolul actanților (preotul, cioclii) în profilaxia, combaterea și înlăturarea consecințelor epidemiilor infecțioase și mentale. O abordare antropologică și semantică a fost uzitată și în analiza transformărilor culturale consemnate în tradiția nașilor de cununie (schimbările semantice de ritual). În rezultatul cercetărilor întreprinse s-a stabilit importanța comunității academice, instituțional-politice și locale în protejarea spațiilor rurale din perspectiva revalorizării lor ca obiecte de patrimoniu; a fost elaborată taxonomia peisajelor etnografice prezente în spațiul rural; identificate mijloacele și instrumentele prin care elementele de patrimoniu etnografic, în special peisajele etnografice, pot contribui la dezvoltarea durabilă a societății. O categorie însemnată de lucrări valorifică și analizează diferitele aspecte ale exprimării identității etnice și religioase în relațiile interetnice. În acest context sunt analizate sursele istoriografice și izvoarele de arhivă privind politica statului român față de comunitățile etnice; este determinat rolul relațiilor interetnice în viața cotidiană din RSSM și trăsăturile specifice comunicării interetnice în perioada actuală; desfășurată cercetarea evoluției comunităților etnice în contextul principalelor reforme interbelice; analizate și sistematizate materiale statistice privind dinamica componentei numerice și amplasarea teritorială a comunităților etnice. Au fost definite și evaluate identitățile etnoculturale din Republica Moldova prin prisma proceselor de integrare socială a comunităților etnice în mediul cultural imaterial național, regional și european. Totodată a fost reflectată dinamica identității etnice în condițiile de transformare continuă a societății contemporane, fiind elucidată influența schimbărilor socioculturale asupra formării conștiinței civice și etnice. În cadrul proiectului de cercetări umanistice fundamentale, au fost obținute rezultate științifice inedite prin interferența studiilor slavistice, turcice, iudaice, rome în spațiul sud-est european și valorificate următoarele subiecte de cercetare: rolul costumului popular tradițional ucrainean utilizat în cadrul ceremonialelor calendaristice și familiale; rolul tradițiilor religioase ale poporului găgăuz în cultura socionormativă; trăsăturile inedite ale costumului bulgăresc la începutul secolului XXI, formate sub influența culturii urbane; locul cimitirului evreiesc în tradiția iudaică și în cultura europeană; ocupațiile tradiționale ale evreilor salariați la curtea domnitorilor Țării Moldovei; rolul instituției de învățământ ca factor de integrare a romilor în societate. Realizările științifice obținute vor aborda provocările actuale ale societății contemporane prin prisma rezolvării coerente ale proceselor etno-socio-demografice, aflate într-un șir de transformări permanente. Rezultatele obținute vor contribui la: salvagardarea patrimoniului etnocultural; studierea proceselor etnice contemporane, proceselor etnoculturale teritoriale; evaluarea dinamicii identității etnice în condițiile de transformare a societății; activitatea educațională și instructivă, ceea ce va avea impact pozitiv asupra consolidării sentimentului civic, pe de o parte, și asupra aderării la valorile culturii europene, pe de altă parte.